

Socialdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Stockholm 2006-12-13

Yttrande över delbetänkandet Ansvarsfull servering – fri från diskriminering.
SOU 2006:56

Inledning

Som utredningen nämner är restaurangerna en viktig arena när det gäller ungas alkoholvanor, eftersom en stor del av deras alkoholkonsumtion sker på restauranger och nattklubbar (s 30). Dessa ställen är därmed också viktiga trendsättare för ungas alkoholbeteende. Det gruppsyck till ökad konsumtion som ofta finns i dessa miljöer utgör en klar riskfaktor för utveckling av alkoholrelaterade problem. Även för vuxengenerationen är restaurangkulturen viktig för attityder och hållning till alkohol. Ett stort ansvar vilar därför på såväl restaurangerna som tillståndsgivande myndigheter, när det gäller de förhållanden under vilka alkoholservering bedrivs.

I det följande redovisar vi våra synpunkter på delbetänkandets innehåll. Avsnittens numrering hänvisar till betänkandets kapitelindelning.

Avsnitt 4 Krav på utbildning

IOGT-NTO

Gammalgårdsvägen 38 • Box 12825 • 112 97 Stockholm • Telefon: 08-672 60 00 • Fax: 08-672 60 01
E-post: info@iogt.se • Hemsida: www.iogt.se

Trots att utbildning av serveringspersonal har ökat under senare år, är det inte ovanligt att alkohol serveras till personer som är märkbart eller kraftigt påverkade av alkohol. Detsamma gäller servering till underåriga. Enligt utredningen förekommer överservering i större omfattning än servering till underåriga (s 41). Restaurangernas ekonomiska intressen av serveringen tar lätt överhanden och alkohollagens bestämmelser åsidosätts när de som bäst behöver tillämpas.

IOGT-NTO noterar att utredningen litar mycket till STAD-modellens möjligheter i lokalt anpassad form, när det gäller utbildningen av restauranganställda, ordningsvakter och entrévärdar. STAD-modellen innebär ett samarbete mellan restaurangbranschen, fackliga organisationer, polisen, kommunens tillståndsenhet, länsstyrelsen och Statens folkhälsoinstitut. Enligt utredningen (s 71) har studier av STAD-projektet visat på tre effekter: minskad överservering, minskad servering till underåriga och färre våldsbrott.

Vi ställer oss positiva till STAD-modellen, men understryker att det är av yttersta vikt att tillstånds- och tillsynsmyndigheter inte binder upp sig i samarbetsformer som kan äventyra självständighet och integritet i myndighetsutövningen. STAD-modellen innebär att samhället bistår med omfattande resurser för att utbilda branschens företagare och anställda att följa lagstiftning och myndigheters föreskrifter. Utbildningen är viktig och nödvändig, men bör principiellt bekostas av restaurangföretagen. Det är fråga om insatser som i andra branscher klaras av med utgångspunkt i det egna ansvaret att följa den lagstiftning som är relevant för verksamheten. Detta bör gälla också för restaurangbranschen.

IOGT-NTO tillstyrker förslaget att serveringstillstånd inte skall beviljas om inte sökanden har genomgått den s k tillståndsutbildningen med godkänt resultat. Detsamma gäller de krav som föreslås för serveringsansvariga.

Vi är dock frågande till utredningens förslag att nuvarande krav även fortsatt skall anses tillräckliga vid tillfälliga tillstånd för servering till slutet sällskap (s 73). Utredningen lämnar inte någon motivering till sitt ställningstagande i denna del. Servering i dessa sammanhang medför inte sällan olägenheter och utredningens avfärdande av kunskapskontroll när det gäller denna typ av verksamhet kan därför inte godtas. En eventuell proposition bör sålunda också på detta område innehålla förslag om minimikrav på kunskaper om alkohollagstiftningen och hur detta skall kontrolleras.

När det gäller den s k egentillsynen (s 78), menar vi att de program som restaurangerna skall utarbeta för denna måste inriktas på att serveringsstället lever upp till det centrala syftet med serveringslagstiftningen, att underåriga och berusade inte serveras alkohol. Egentillsynen kan vara till god intern hjälp men får inte bli en anledning att minska på den tillsyn som länsstyrelse, kommun och polis skall utöva.

IOGT-NTO

Gammelgårdsvägen 38 • Box 12825 • 112 97 Stockholm • Telefon: 08-672 60 00 • Fax: 08-672 60 01
E-post: info@iogt.se • Hemsida: www.iogt.se

Avsnitt 5 Ingen diskriminering

Utredningen föreslår att serveringstillstånd skall kunna återkallas vid upprepad diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder, samt att utbildning för tillståndshavare, serveringsansvariga och övrig personal även skall omfatta frågor om diskriminering och hur den kan motverkas.

IOGT-NTO menar principiellt att olaga diskriminering skall åtgärdas genom diskrimineringslagstiftningen och att alkohollagstiftningen inte bör belastas med annat än vad som är alkoholpolitiskt motiverat. Alkohollagens bestämmelser om möjlighet att återkalla serveringstillstånd vid brottslig verksamhet (7 kap 19 §) ger emellertid möjlighet att återkalla serveringstillståndet om diskrimineringsbrott förekommit. Vi anser det rimligt att fråga om påstådd diskriminering prövas av allmän domstol och inte överläts på kommunens myndighetsutövning.

Avsnitt 6 Administrativa ingripanden och villkor enligt alkohollagen

Utredningen föreslår att serveringstillstånd i vissa fall skall kunna återkallas även för viss bestämd tid, dock högst en månad. IOGT-NTO menar att detta är ett mycket bra förslag, som ökar flexibiliteten i sanktionssystemet. Återkallelse av tillståndet under kort tid är sannolikt en verkningfull sanktion, eftersom de ekonomiska effekterna även under en sådan period kan bli avsevärda.

Vi ansluter oss även till utredningens förslag (s 108) att det bör utredas om polisen inom ramen för sitt tillsynsansvar kan ges möjlighet att vid allvarliga missförhållanden avbryta alkoholserveringen direkt och om tillståndsmyndigheten kan ges möjlighet att under utredningstiden återkalla ett tillstånd som interimistisk åtgärd. Sådana instrument för snabbt och resolut ingripande i uppenbara fall skulle sannolikt medverka till att överservering och servering till underåriga – liksom andra överträdelser av alkohollagen – betraktas som mer ”riskfyllda” än i dag och att därmed ordning, nykterhet och trevnad i krogmiljöer blir bättre.

IOGT-NTO

Sven-Olov Carlsson
Förbundsordförande

Torsten Friberg
Förbundsdirektör

IOGT-NTO

Gammalgårdsvägen 38 • Box 12825 • 112 97 Stockholm • Telefon: 08-672 60 00 • Fax: 08-672 60 01
E-post: info@iogt.se • Hemsida: www.iogt.se